

Громко, Тетяна. «Матеріали до словника говірки села Піщаний Брід Добровеличківського району Кіровоградської області. Ф». *Лінгвостилістичні студії*, вип. 9, 2018, с. 47–62.
Hromko, Tetiana. "Materials to the Dictionary of Pishchanyi Brid Village Dialect (Dobrovelychkivka District, Kirovograd Region): Letter F". *Linguostylistic Studies*, iss. 9, 2018, pp. 47–62.

УДК 81'282(038)

<https://doi.org/10.29038/2413-0923-2018-9-47-62>

МАТЕРІАЛИ ДО СЛОВНИКА ГОВІРКИ СЕЛА ПІЩАНИЙ БРІД ДОБРОВЕЛИЧКІВСЬКОГО РАЙОНУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ. Ф

Тетяна Громко

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені В. Винниченка,
Кропивницький, Україна

У статті запропоновано фрагмент (літера Ф) словника говірки села Піщаний Брід Добровеличківського району Кіровоградської області (Центральна Україна), яка належить до степового говору південно-східного наріччя української мови. З урахуванням сучасних підходів до лексикографічного подання лексики мовлення мешканців одного населеного пункту зроблено попередній аналіз зібраного матеріалу на структурно-семантичному рівнях. Кожна словникова стаття ілюстрована максимальною кількістю значень, зафіксованих у говірці, прикладів-цитат із розмовного діалектного мовлення, особливо при тих значеннях, які можуть відрізнитися від значень певної лексеми у літературній мові.

Ключові слова: українська діалектологія, словник говірки, лексикографія, діалектне мовлення, говірка, село Піщаний Брід.

Hromko Tetiana. Materials to the Dictionary of Pishchanyi Brid Village Dialect (Dobrovelychkivka District, Kirovograd Region): Letter F. Although in recent years, researchers in Ukrainian dialectology have become increasingly interested in the description of dialect lexicon as a dictionary entry, it still lacks systemic consideration. First and foremost, it concerns a theoretical basis for compiling this type of dialect dictionaries, unifying the description and stratigraphy of lexicographic works.

The purpose of the article is to present modern speaking lexicon of one village residents and do it as fully as possible. The dialects of the Central Ukrainian region, in particular dialects of the Kirovograd region, are researched insufficiently. An exception is our studies of the geographical vocabulary of Central Ukraine and the monography *Semantic Features of Folk Geographical Terminology in the Ukrainian Language*. The abovementioned determines the topicality of the issue.

The study analyzes a fragment of the dialect lexicon of the village of Pishchanyi Brid of the Dobrovelychkivskyi district residents (Kirovograd region, Central Ukraine) in terms of modern approaches to the lexicographic processing of the vocabulary. Each dictionary entry is illustrated with the maximum number of the recorded examples, examples of quotations from spoken dialect, especially those lexical units which differ from their equivalents in literary language. The dialect dictionary entry opens with a headword in bold placed at the beginning of an entry. After the word, in square brackets, transcription with the obligatory stress indicator and other phonetic features of the lexeme is provided.

The article is an attempt to introduce dialect words into the scientific discourse, starting with the letter F. The author of the article, who comes from Pishchanyi Brid, has begun to record the materials in the text file for the initiated dictionary since 1990. This is, in her words, an attempt to “create a dialectical picture of her village”.

Key words: Ukrainian dialectology, dictionary, lexicography, phraseology, dialect phenomenon, dialectal speech, Pishchanyi Brid village.

Вступ. Опис окремих говірок у вигляді словників, текстів в українському мовознавстві вже має традицію (*Говірка*; Горбач; Курило; Мельничук). На початку ХХІ ст. спостерігається її відновлення, продовження, активний розвиток (Хобзей). Так, взірцевою дескрипцією говірки у лексикографічній формі є «Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району» І. В. Сабадоша, а також численні постатейні лексикографічні дописи Р. І. Осташа й Л. Р. Осташ про лексику села Стриганці як об’єкт лексикографічного опрацювання. Привертає увагу діалектологів цілий ряд розвідок Ю. В. Громика про поліське село Липне на Волині. Такі описи є перспективною ділянкою наукової роботи, незважаючи на відсутність уніфікації опису (Глуховцева 262) та стратиграфії такого типу діалектних словників тощо (Осташ, і Осташ, «Лексика» 79).

Мета дослідження – представлення лексики сучасного мовлення мешканців одного села. У зв’язку з поставленою метою визначено такі завдання: а) у межах кожної словникової статті подавати фонетичний запис, за зразком словників І. В. Сабадоша та Р. і Л. Осташів; б) словникові статті, за окремими винятками, супроводжуються цитатами із розмовного мовлення, які містять достатній для розуміння значення реєстрового слова контекст; в) до словника, крім повнозначних слів, відображати службові частини мови та вигуки, зафіксовані в говірці; г) разом із апелятивною лексикою у словник ввести й оніми: імена, прізвища, вуличні прізвиська, мікротопоніми; д) подавати у словнику максимальну кількість місцевих фразеологізмів та узвичаєних висловів, розшифровуючи значення кожного із них.

Матеріал і методи дослідження. Об’єктом дослідження обрано говірку села Піщаний Брід Добровеличківського району Кіровоградської області, що локалізована в північно-західній частині степового говору південно-східного наріччя української мови. Саме це й відрізняє її від попередніх дескрипцій, адже центральноукраїнський регіон, зокрема Кіровоградська область, є малодослідженим в діалектологічному відношенні.

Село розташоване на березі річки Чорний Ташлик, за 16 км від районного центру селища Добровеличківка, за 72 км від обласного центру м. Кропивницького, за 9 км від залізничної станції Помічної. Перша офіційна згадка про Піщаний Брід датована 1764 роком, коли він увійшов до складу Єлисаветинської провінції новоутвореної тоді Новоросійської губернії на кордоні Новослобідського козацького полку (*Історія* 245).

Територія сучасного села з часу виникнення Нової Січі входила до складу Буго-Гардівської паланки, що межувала з польським кордоном, і саме бродом через річку гайдамаки переправлялися на Правобережну Україну для боротьби з польською шляхтою. У 50-х роках XVIII ст. вихідці з Московської, Калузької та Чернігівської губерній заснували тоді слободу Піщаний Брід як шанець, що поділявся на сотні, або кутки: Шламбове, Метанівка, Сірівчина й Циганка. Два останні збереглися й до нині у формах *Сірівщина* й *Циганка*.

Після ліквідації військових поселень жителів Піщаного Броду перевели до розряду земельних селян. Історія села демонструє численні виступи селян проти окупаційних режимів (наприклад, родом звідси була дружина Нестора Махна Галина Кузьменко), і міграцію населення зі свого населеного пункту, а також приїзд сюди молдаван і гаґаузів 40-і роки XX ст., й участь місцевих жителів у всіх подіях держави (перша та друга світові війни, сучасні події на Сході України), й активний завжди розвиток місцевої сільської інфраструктури (з 1894 року перша земська 2-класна церковнопарафіяльна школа з бібліотекою, а з 1902 року – лікарня; 30-50-і роки – мостобудівництво, електростанція, поштове відділення, ряд комунально-побутових приміщень та культурно-освітніх закладів, 70-і – відкриття спеціалізованої допоміжної школи-інтернату, 90-і – аграрний ліцей) тощо.

Життя піщанобрідців, а що цікаво для нас, їх говірка, на жаль, досі ніким не описувалася, за винятком наших одиничних розвідок (Громко, «Ваконіми»), а також в контексті наших досліджень географічної лексики Центральної України – «Словник народних географічних термінів Кіровоградщини» (Громко, Лучик, і Поляруш) та монографії «Семантичні особливості народної географічної термінології Центральної України (на матеріалі Кіровоградщини)» (Громко, *Семантичні* 9), що й визначає актуальність проблеми.

Між тим, піщанобрідці відкриті до спілкування, виявляють себе як надзвичайно цікаві співрозмовники, що мають почасти свої характери. Вони завжди були патріотами свого села, повноцінними особистостями і колоритними мовцями. Селяни зберігають пам'ять про свої роди, своє коріння і намагаються передати ці знання нащадкам, зберегти традиції, навіть якщо вони привезені з інших країв. Водночас вони відкриті до світу, до досягнень науково-технічного розвитку, сприймають усе нове і прагнуть іти в ногу із часом, із поступом.

Початок нашої діалектографії мовлення цього населеного пункту сягає 1990 року. У міру відсутності на початках нашої роботи технічних засобів (магнітофонів, диктофонів), записи здійснювалися графічно, фонетичною транскрипцією. Мотивом перших записів було поповнення сімейного архіву за запропонованою «Програмою для збирання матеріалів до Лексичного атласу української мови» Й. О. Дзендзелівського (на жаль, село не увійшло до переліку населених пунктів Кіровоградщини,

обов'язкових для збирання діалектного матеріалу в рамках тогочасної діалектологічної практики Кіровоградського державного педагогічного інституту ім. О. С. Пушкіна (Поляруш)); пізніше – це спроба «написання діалектологічної картини свого села» (висловлення наше – *Т. Г.*), а останнє десятиліття – це практично безперевна робота зі збору матеріалу усіма способами, засобами, методиками, актуальними для української діалектологічної науки в наш час.

Вважаємо за потрібне репрезентувати для прикладу реєстр слів на букву «Ф» із зібраних нами в різний час матеріалів до Словника говірки села Піщаний Брід Добровеличківського району Кіровоградської області.

Структура словникової статті

Реєстрові слова подано великими літерами жирним шрифтом за українською абеткою без надрядкового наголосу. Після реєстрового слова у квадратних дужках наведено транскрипцію з обов'язковим позначенням наголосу та інших звукових особливостей лексеми.

У говірці ненаголошені звуки [e], [u] звучать невиразно, часто наближаються або й переходячи до [u], [i], [e]: ФА́КИЛ [ʃа'кіл], ФАМІ́ЛІЯ [ʃа'мі'лі'ія]. Зафіксовані також явища: акання, палаталізації [p]: ФРАНТОН [фран'тон], ФАНАРЬ [фа'нар'], субституції ФО́ЙНИЙ [ʃо'їній] (хвойний) та інші фонетичні явища, особливо у словах іншомовного походження: ФАЛЕТОВИЙ [фал'етовий], ФІЛЬДИКО́С [ʃі'л'ди'кос], які становлять інтерес як з фонетичного, так і з морфологічного погляду – ФУДУ́ЛА [фу'дула], *и, сп.*; ФІЛЮ́НЯ [ʃі'л'ю'н'а], *і, тільки ч.* ФУНТА́ [фунта], *и, ж., рідк.* Після квадратних дужок подано ремарки: для іменника – вказівка на закінчення родового відмінка однини, вказівка на рід (*ч., ж., с., при іменникові спільного роду – сп. р.*); для дієслова – вказівка фрагменту фіналі закінчення 1-ї та 2-ї особи однини та на вид (*док., недок.*); для прикметника – вказівка на частиномовну приналежність. Прикметники подано у формі чоловічого роду, після того через коми вказано закінчення жіночого та середнього родів; для інших частин мови – вказівка на частиномовну приналежність, типи, розряди. Якщо слово багатозначне, викладено всі відомі автору значення лексеми. Ці значення відокремлено арабськими цифрами, а також до словникової статті уведено фразеологічні одиниці й узвичаєні вислови: ♦ **Фату вбрать**; ♦ **Розмалюватъ фису**; ▲ **Подавати фільдиперс** тощо.

Умовні скорочення

загальноживані семантично-граматично-стильові ремарки: *буд.* – будівельне; *вес.* – весільне; *вульг.* – вульгарне; *глузл.* – глузливе, *див.* – дивись; *дит.* – дитяче мовлення; *дієприкм.* – дієприкметник; *док.* – доконаний вид; *ж.* – жіночий рід; *жарг.* – жаргонне, *жарт.* – жартівливе; *зруб.* – зрубіле; *знев.* – зневажливе; *ірон.* – іронічне; *крав.* – кравецьке; *мисл.* – мисливське; *мн.* – множина; *недок.* – недоконаний вид; *перен.* – переносне значення; *пестл.* – пестливе; *порядк.* – порядковий; *прикм.* –

прикметник; *присл.* – прислівник; *с.* – середній рід; *транс.* – транспортне; *техн.* – технічне; *ч.* – чоловічий рід; *шв.* – швацьке;

◆ – фразеологічні одиниці;

▲ – узвичаєні вислови.

Ф

Ф [ф!], *дит.*, *звуконасл.* кроля. *Йак к'ролик каже?* – Ф!

ФАГОНУТЬ [фаго'нут'], ну, ниш, *недок.*, *перех.* 1. Захопити, відрізати більшу частину (про земельну ділянку). *Каже/ даї метир/ а тоді метра три фаго'нула.* 2. Охопити роботою; устигнути. *За ден' н'їу го'рода фаго'нула.*

ФАГУНУТЬ [фагу'нут'], айу, айіш, *недок.*, *неперех.*, *техн.* Різко, рвучко почати рух (машини). *Йак фагу'нуу т'рахтором у куш'ч'і/ з'разу на шес'ту пер'едачу.*

ФАИТОН [фаи'тон], а, ч., *транс.* Бричка з покриттям зверху. *Па'ни коліс' на фаи'тонах їїздили. Ше Мах'но на фаи'тон'і при'їїжау/ а то ни'х'то і ни'де.*

ФАЙДА¹ [файда], и, ж., *зруб.* Гуляща жінка. *Не балакаї з н'у/ то файда// ти їїї ни з'найїш п'росто.*

ФАЙДА² [файда], и, ж. 1. Мітла. *Проход миж їаслами пром'їтайім файдойу. Гил'ак нала'маїу на файду.* 2. Велика щітка. *Це файда/ шоб їсажу трусит'. Файдойу пау'к'їу їколо ко'рови зн'їмаїу/ шоб/ ни даї Бог/ пау'тина ї корм не по'пала.*

ФАЙДАК [файдак!], вульг., *виг.* На позначення невідлого руху, упускання предмета. *Фаїдак!/ і роз'била ї д'р'еб'езг'ї.*

ФАЙДАТЬ [файдат'], айу, айіш, *недок.*, *перех.*, *знев.* Швидко і неякісно фарбувати, білувати великою грубою щіткою. *Файдаїу їак ни'буд'. Ни'в'їстка файдала/ а ни б'їлила// ш'їтку знат'.*

ФАЙДУВАТЬ [файду'ват'], уїу, уїіш, *недок.*, *перех.*, *знев.* Білувати; т.с., що **ФАЙДАТЬ**. *Файдуїу їколо пли'ти/ де коп'тит'. Куди ти їого файдуїїш?// хаї си'дит'!*

ФАЗЕНДА [фазенда], и, ж., *жарт.* 1. Господарство. *Роз'в'їу фазенду/ шо ни'ма коли їгору г'л'анут'.* 2. Господарський двір. *У гал'ошах їду на фазенду/ їак їнос'л'ї дош'ч'а о'то.*

ФАКИЛ [факил], а, ч., *вес.* Факел, що видався секретарем сільської ради нареченим в обрядодії «Вклонімося героям війни» при реєстрації шлюбу. *На їрос'н'їс'ї даїе їім Бо'рис'їїна їфакил/ шоб во'ни/ ну з'нач'їт'/ їпомни'ли про сол'дат/ шо по'гибли ї воїну/ і клан'алис' їколо їпам'атника.*

ФАЛАКА [фалака], и, ж., *зруб.*, *рідк.* Великий шматок. *Фалаку їсала їклала. Воз'їми фалаку/ та не їло'ми ру'ч'аку.*

ФАЛА [фала], и, ж., *рідк.* Шматок. *їФалу їла'мила.*

ФАЛАТЬ [фалат'], айу, айіш, *недок.*, *перех.*, *їрон.* Відрізати великі шматки. *Ни їфалаї хл'їб/ їнач'е бур'аки.*

ФАЛЕТОВИЙ [фал'етовий], а, е, *прикм.*, *рідк.* Фіолетовий. *Спор'т'їїїній/ та'кїї фал'етовий буу.*

ФАЛЬБА́ [фал'ба], и, ж. Хвальба, процес хваління. *А фал'би там поўниї зад.*

ФАЛЬКОТА́ [фал'кота], и, ж., збірн. Люди, які люблять хвалитися. *Там од'на фал'кота живе/ і з'ат' та'киї йім по'наў.*

ФАЛЬЦЕБЕР [фал'цебер], а, ч., *тесл.* Фальцгебель, вид рубанка для вистругування фальца (канавки, паза) карнизів, інших дерев'яних виробів. *Шоб |зеркало ўста́вима/ т'реба фал'цебер// ним |вийімку |робл'ат' ў |рам'і.*

ФАЛЬШ [фал'ш], а, ч. 1. ж. Брак, низькоякісний товар. *Розди́евис'/ шоб без фал'ш'і.* 2. ч., *мисл.* Промах. *Та ти зноў фал'ш бйеш?*

ФАНТА́Н [фан'тан], а, ч. Сильний вертикальний струмінь води, іншої рідини. *Кроў із |ного фан'таном л'е. З к'рана фан'тан н'р'амо бйе/ з зим'лі.*

ФА́ТКА [фатка], и, ж. Ганчірка, шматок тканини, яким тримають гарячий посуд. *Дес' |фатку поло́жила/ ни з'найу де.*

ФАНА́РИК [фан'арик], а, ч. 1. Фонарик. *Ў |мене фа'нарик ў ру́зетку ўстаў'л'айіц'а і зар'а'жайіц'а.* 2. крав. Рукав у жіночій сукні зібраний знизу манжетом. *Уд'ін ха'латик з фа'нариками.*

ФАНА́РЬ [фан'ар'], а, ч. 1. Ліхтар, освітлювальний пристрій, в якому джерело світла захищене склом тощо. *С'в'ета ни́ма/ то ч'іп'лаіу фа'нар'.* 2. Фонар на електричному стовпі. *Ў |центр'і фана'р'і поч'іпили/ а |вулиц'оіу/ |ходим на |ошч'уп.* 3. Фонарик; див. **ФАНАРИК**. *Фа'нар' на бата'рейі.* 4. *перен.* Синяк під оком. *Хто це то'б'і фа'нар' набуў?*

ФАНА́РЬНИЙ [фан'ар'ній], а, е, *прикм.* 1. Фонарний, що стосується **ФАНАРЯ** 2. *Фа'нар'ниї стоўб. Роз'биў фа'нар'не с'т'ікло.* 2. Той, що стосується **ФАНАРИКА**. *Фа'нар'на бата'рейка.*

ФАНФУРИЦЯ́ [фанфу'риц'а], р'ус'а, рис':а, *недок., ірон.* Прибиратися, фарбуватися (про дівчат, жінок). *Фанфу'риц'а |коло |зеркала/ з'росла с'тала.*

ФАМІ́ЛІЯ [фам'іл'ія], ійі, ж. 1. Прізвище. *Йак тво'іа фам'іл'ія?* 2. *рідк.* Сім'я, рід. *Во'на/ |набут'/ з ха'рошої фам'іл'іяі.*

ФА́РА [фара], и, ж., *техн.* 1. Фара, підсвітка перед машиною. *Ше на вож'д'ен'іяі у'ч'іли/ |дал'ну |фару виклу'чат'/ бо с'л'іпиш ўст'р'еч'ного.* 3. Сучасний фонарик, що кріпиться на голову. *Ўвеч'ир'і ви'ход'у/ і оц'у |фару на |голову |робл'у/ так у'добно.* 4. *перен., ірон.* Синяк під оком. *Це |фару на д'іско'т'ек'і поса'диў?*

ФА́РБА́НТ [фар'бант], а, ч., *техн.* Стрічка для друкарської машинки. *У ра'йон'і |видали фар'бант// по'про'сила/ бо тої ўже аж роз'поўз'с'а.*

ФА́РТ ¹ [фарт!], *виг.* Команда, якою спонукають водія повертати убік. *Фарт да'ваі! фарт!*

ФА́РТ ² [фарт], а, ч., *вульг.* Успіх, часто в азартних іграх. *У н'о фарт |с'одн'а.*

ФА́РТОВИ́Й [фар'товіі], а, е, *прикм., вульг.* Успішний, який має **ФА́РТ**. *Гороц'к'і фар'тов'і йе/ а |наш'і так.*

ФА́РТУХ [фар'тух], а, ч. 1. Жіночий фартух для господарювання. *На мо'лоч'к'і/ на ба'зар'і ўс'і ў фар'ту'хах.* 2. Фартух як спецодяг. *У |куз'ні ўд'івали та'к'і/ прори'є'зін'ан'і фар'ту'хи. Ар'кад'ія (місцевий кравець)/ та*

тої/ ма|бут'/ і снаў у фарту|ху. 3. Фартух як елемент шкільної форми (чорний – буденний, білий – святковий). Ви|ходат' п'іо|нери/ ў |б'ілих фарту|хах.

ФАРТУШНИЙ [фар|тушній], а, е, крав., рідк., прикм. до **ФАРТУХ**. Фар|тушній кар|ман.

ФАСОЛЯ [фа|сол'а], і, ж., бот., рідк. Квасоля, Phaseolus L. Фа|сол'а/ то к|рупна.

ФАСОЛЬКА [фа|сол'ка], и, ж., бот., Дика польова квасоля. В'інок фа|сол'кої закр'іп|л'айу.

ФАСОН [фа|сон], у, ч., крав. Модель пошиву. Шара|фан:уї фа|сон.

ФАСОННИЙ [фа|сон:ій], а, е, прикм. до **ФАСОН**; сучасний, модний. |Пал'та доро|з'і/ но фа|сон':і так'і|во.

ФАСТАТЬ [фастат'], айу, йіш, недок., неперех. Хвалитися, хвастати. Хватит' |фастат'!

ФАСТИРГУВАТЬ, -ю, -єш крав. Наметувати, позначати місце шиття. Фастир|гуйім/ а то|д'і ўже |шийім/ ст|роч'ім.

ФАСУВАТЬ [фасу|ват'], безос., недок., перех. Личити, бути до лица, пасувати. А то|б'і фа|суйе.

ФАТА́ [фа|та], и, ж. 1. Фата, легке, звичайно довге покривало з тюлю або мережива як весільний головний убір нареченої. Фа|ту із зана|в'ески ро|били/ бо ни було ни^еде ни^еч^о. ♦ **Фату вбрать** – вийти заміж. Не сп'іши фа|ту ў|брат'// ў|сн'і|їц'а. 2. вес. Обряд «Знімання фати і одягання хустки» в кінці святкування весілля. |ди ди|вис'/ там фа|та.

ФАТА́ТЬ [фа|тат'], айу, айіш, недок., перех. 1. Хватати, ухоплювати якісь предмети. 2. Охоплювати роботою або увагою. |го|род т|реба фа|тат'/ і ди|тина бол'на/ і оч':от по ро|бот'і фа|тайу// ўсе |нада/ і з|разу.

ФАТА́ТИЙ [фа|татій], а, е, прикм., ірон. Такий, що може **ФАТА́ТЬ**. ♦ **Фататий на свою руку** – егоїстичний, жадібний. На ро|бот'і |добре |робит'/ а до|дому з пус|тими ру|ками не їде/ та|кий фа|татій.

ФАТЬ [фат'!], виг. Хап! А Ли|сич'ка фат'! йо|го і |з':іла.

ФАТЬКО́ [фат'ко], а, с., ірон. Чоловік, який хапає, краде (речі). В'ін ха|пайе/ де |можна/ де ї не |можна// та|кий ўже фат'ко.

ФАЦА́ТЬ [фа|цат'], айу, айіш, недок., перех. Робити різкі і короткі рухи ногами (про рогату худобу), хвицати. |Дойіш (корову)/ і фа|цайе те|бе/ і хвос|том бйе.

ФЕ [фе!], виг. Для висловлення невдоволення, найчастіше смаком. Фе!// ўа та|ке ни |буду!

ФЕ́КАТЬ [|фекат'], айу, айіш, недок., неперех. Відмовлятися з висловленням невдоволення вигуками **ФЕ**. Шо ти на ўсе |фекайіш?

ФЕ́КНУТЬ [|фекнут'], айу, айіш, док., неперех. Висловити невдоволення одноразовим вигуком **ФЕ**. Див. **ФЕКАТЬ**. |Фекнула і п'іш|ла со|б'і.

ФЕ́РМИР [фермир], а, ч., с.г. Господар, який орендує чи має багато землі. Не п|росто ха|з'айін/ а |фермир.

ФЕРМИРША [ф'ермирша], і, ж., с.г. Жін. до **ФЕРМЕР**. *Йе і ў нас ж'ін'ки/шо ф'ермирш'і.*

ФИЙСА [ф'ійса], а, ч., глупл. Дівчинка, яке приміряє материн одяг, вдає себе дорослою; див. **ФИЙСАЦЯ**. *Ф'ійса мала/плат'а матирине за'топч'іш.*

ФИЙСАЦЯ [ф'ійсац'а], айус'а, айіс'а, *недок., неперех.* Приміряти на себе одяг дорослих, прикрашатися (про дітей). *При'ход'у з ро'боти/а во'на у'д'іла каблук'и/шубу/зуби нама'з'окала і ф'ійсайц'а.*

ФИКАТЬ [ф'икат'], айу, айіш, *недок., неперех.* 1. Утворювати звук «ф» (про тварин – кролів, їжаків). *Кро'л'і ф'икайут'/пит'хоч'ут'.* 2. Вимовляти звук «ф» (про людей). *Стар'і гет' не ф'икайут'/бо зуб'іў ни майут'//кажут' «хи».*

ФИНЬКАТЬ [ф'ин'кат'], айу, айіш, *недок., перех.* Марно витратити (про гроші), тринькати. *Не ф'ин'кай'ўс'о!*

ФИРК [ф'ирк!], *звуконасл.* скрипу дверей, хвіртки. *Ч'уўу/ка'л'ітка/ф'ирк!/за'ход'ат'.*

ФИРКА [ф'ирка], и, *сп., знев.* 1. Брикливий кінь, кобила. *Не с'ідлаї то'го ф'ирку/бо с'кине.* 2. Нервова жінка. *Йа'кас н'ервина (про жінку)/ф'ирка йа'кас'.*

ФИРКАТЬ [ф'иркат'], айу, айіш, *недок., неперех.* 1. Утворювати звуки «фр» (про коней). *То кон'і ф'иркайут'.* 2. Утворювати звуки «фир», «фру» і под. (про лисиць). *На ли'с'атнику/ў Чер'вон'і Пол'ан'і/ли'сиц'і ф'иркайут'.* 3. *перен., знев.* Невдоволено прирікатися, огризатися (про людей). *Шо ти ми'н'і ф'иркайіш? По'ф'иркайіш сво'їм/матир'і і бат'ку.*

ФИРКИ [ф'ирки], іў, *мн., ірон.* Вередування. *О'ц'і тво'ї ф'ирки/т'реба і не т'реба.*

ФИСА [ф'ирки], и, ж., *вульг.* Обличчя. ♦ **Розмалювать фису** – побити в обличчя. *Ф'ису розма'л'уў аж б'і'гом.*

ФИФА [ф'ифа], и, ж., *знев.* Міська ледача жінка. *Ф'ифа з хати ни ви'ходить'.*

ФИЦ [ф'иц], а, ч., *прис. сл., зн.* **ФИЦАТИ**. *Но'гої ф'иц.*

ФИЦАТИ [ф'ицат'], айу, айіш, *недок., непер.* Хвицати. *Ножками так ф'ицайе/д'ригайе.*

ФИЦА [ф'ица], и, ж., *ласк.* Рухлива мала дівчинка. *Ф'ица мо'їа.*

ФИЦАЦЯ [ф'ицац'а], йус'а, йіс'а, *недок., непер., зворот.* Хвицати ногами. *На гор'гошах ни'су й'її/кажу/не ф'ицайс'а/бо ў'пус'ц'у.*

ФИГАК [ф'і'гак], а, ч., *жарг., прис. сл., зн.* **ФИГАКНУТЬ**. *І ф'і'гак по сто'лу.*

ФИГАКНУТЬ [ф'і'гакнут'], ну, ниш, *недок., перех., жарг.* 1. Ударити по якомусь предмету. *Йак ф'і'гакне по се'редин'і две'реї но'гойу.* 2. Зробити різкий, недбалий рух. *С'н'єжкої ў морду о'так ф'і'гакнуў.* 3. Робити щось із надлишком. *Не ф'і'гач' тої ч'імоїдан/бо не за'преш.*

ФИГАНУТЬ [ф'і'ганут'], ну, ниш, *недок., перех., жарг.* Ударити. *Ногу йак ф'і'гануў.*

ФІГАЧИТЬ [ф'і'гачит'], ну, ниш, *недок., перех., жарг., глузл.*

1. Нестаранно виконувати одноманітну роботу. *Ф'і'гачит' т'ап-л'ап.*

2. Швидко йти. *А во!на ф'і'гачит' про про!йеж'і ч'ас'т'і.*

ФІГЛІ [ф'і'гл'і], л'іу, *мн., знев.* Витівки. *Ни^есер!йозна// од!н'і ф'і'гл'і на у!м'і.*

ФІГЛІ-МІГЛІ [ф'і'гл'і-л'м'ігл'і], л'іу, *мн., знев.* 1. Непотрібні справи. *Ти ни ф'і'гл'і-л'м'ігл'і спраў!л'аї/!д'іло да!ваї ро!би!* 2. Дрібні речі. *Накуп!л'ала ў!с'аких ф'і'гл'і-л'м'ігл'і-л'м'ігл'і-л'м'ігл'і.* 3. Любовні справи. *Ў!того ўсе ф'і'гл'і-л'м'ігл'і з ж'ін!ками.*

ФІГЛЮВАТЬ [ф'і'гл'уват'], л'уйу, йіш, *недок., неперех.* Залицятися. *Йо!му хоч' з ким ф'і'гл'уват'.*

ФІГЛЯР [ф'і'гл'ар], а, ч., Гравець в карти; той, хто **ФІГЛЯРИТЬ**. *З цим ф'і'гл'аром і грат' не хоч'у.*

ФІГЛЯРИТЬ [ф'і'гл'арит'], р'у, иш, *недок., неперех.* Грати в карти та інші азартні ігри на гроші. *Ф'і'гл'ариў у !пойзд'і/ !поки з !тамбура не !викинули.*

ФІГУРА [ф'і'гура], и, *ж.* 1. *шв.* Манекен для викрійки одягу на підставці. *Ф'і'гуру !сорок !вос'мії раз!м'ер да!ваї.* 2. *хореогр.* Па в танці. *Ф'і'гура у паса!добл'і не ви!ходить'.*

ФІГУРНИЙ [ф'і'гурний], а, е, *прикм.* ♦ **Фігурний вальс** – вальс з віддаллю до партнера. *Не !можши та!киї/ ф'і'гурний вал'с тан!ц'уї.*

ФІКУС [ф'і'кус], а, ч., *бот., рідк.* Кактус. *!Ф'ікусом ўко!лолас'.*

ФІЛЕННИК [ф'і'л'ен':к], а, ч., *бот.* Дика багаторічна рослина, городній бур'ян, *Aristolochia, L.* *Ф'і'л'ен':ік т'іки !пол'ут'/ са!пат' не !можна.*

ФІЛІРОВА [ф'і'л'і'роўка], а, ч., 1. *помолог.* Підрізання тонких гілок. *Ди^екора!тиўному !дери^еву/ куш!ч'ам !робл'у ф'і'л'і'роўку.* 2. *перук.* Підстригання кінчиків волосся. *Ф'і'л'і'роўку !робе.*

ФІЛЬДИКОС [ф'і'л'ди'кос], а, ч., *крав.* Товсті міцні бавовняні нитки для шиття верхнього одягу. *Де в'ін цеї ф'і'л'ди'кос доста!ваў/ н'іх!то ни зна.*

ФІЛЬДИПЕРС [ф'і'л'ди'перс], а, ч., *крав.* Високоякісні тонкі шовкові нитки. *К'рашче за ф'і'л'ди'перс/ ни !бачила.* ▲ **Подавати фільдиперс** – вишукувати краще, аристократичне. *Па!н'оч'а с!тала// ше !може ф'і'л'ди'перс йі!ї пода!ваї?!*

ФІЛЬОНКА [ф'і'л'онка], и, *ж., буд.* Тонкий, з клейонки матеріал. *!Ч'оботи !нач'е з ф'і'л'онки.*

ФІЛЬОШКА [ф'і'л'ошка], и, *ж.* Тонка дошка, фанера або інший матеріал в каркасі дверей, шафи тощо. Пор. **ФІЛЬОНКА**. *Не ст'і!на/ а ф'і'л'ошка/ ўсе ч'ут'.*

ФІЛЮНЯ [ф'і'л'ун'а], і, *тільки ч.* Несміливий чоловік. *Ф'і'л'ун'а ни з ким ни д'ружит'.*

ФІЛЯСТРИ [ф'і'л'астри], іу, *мн., буд.* Прикраси вуглів при штукатурці хати ззовні. *Повироб!л'аў ф'і'л'астри/ а те!пер йак кра!сит'/ то о!дин к!лоп'іт.*

ФІНДІБІБИР [ф'інд'і'бобир], а, ч., *техн.* Спосіб приєднання деталі. *! прик'рут'уйіш ос' та!ким ф'інд'і'бобиром.*

ФІНІШКА [ф'ін'ішка], и, ж. буд. Фінішна шпакльовка.

ФІНІШУВАТЬ [ф'ін'ішу'ват'], уйу, йіш, недок., перех., буд. Обробляти поверхню, використовуючи **ФІНІШКУ**. *Уже ф'ін'ішуйім.*

ФІНКА [ф'інка], и, ж. 1. арг. Ніж для відповідної гри. *Уч'тиел'ка га'н'ала нас за ф'інки.* 2. вульг. Азартна гра. *Іду/ ге'рої/ ф'інку |виграў// ўз'аў у ўс'іх паца'н'іў.*

ФІНТІКЛЬОШ [ф'інт'ікл'ош], у, ч. Спідниця з широким долом. *Ф'інт'ікл'ош/ ме'не не трож.*

ФІНТІФЛЮШКА [ф'інт'іфл'ушка], и, ж., жарт. Непотріб, дрібні речі. *Понакуп'л'ала ў'с'ак'іх ф'інт'іф'лушок// з'рошам |т'іки |горе.*

ФІНУЛИ [ф'і'нули], ів, мн. Наречені (у молдавських сім'ях). *Кажут' не моло'д'і/ а ф'і'нули у них.*

ФІРА́НКИ [ф'і'ранки], нок, тільки мн. Шторки (парні) на віконні рами з гаптованими узорами. *На Помощ'н'і сво'її ф'і'ранки куп'л'айу/ на ба'зар'і/ там на р'а'ду/ |т'іки ў од'ної |ж'інки.*

ФІ́РМА [ф'і'рма], и, ж. 1. Організація. *Робе ў госу'дарствин'і |ф'і'рм'і.* 2. Імпортний товар. *Ку'пила п'лат'а/ |ф'і'рму пр'ам.* 3. Високоякісний товар. *Шта'ни/ |ф'і'рма.*

ФІ́РМА́К [ф'і'рмак], и, ж., жарг. Високоякісний фірмовий товар. *Ду!// ў неї |жинси ф'і'рмак!*

ФІ́РТКА [ф'і'ртка], и, ж. Хвіртка. *Ф'і'ртку з дру'гого |боку ро'би/ а|би со'бака |бач'уў/ хто до д'вору їде.*

ФІ́СТ [ф'і'ст], а, ч. Хвіст ♦ **І в фіст і в гриву** – з усіх боків. *По'пало йо'му/ |б'едному/ і ў ф'і'ст/ і ў з'риву.*

ФІ́ФА [ф'і'фа], и, ж., глузл. Модно одягнена, нафарбована жінка. *Си'дит'/ ни'ч'о не |робит'/ |ф'і'фа.*

ФЛАГ [флаг], а, ч. 1. Державний прапор. *О'то/ йак хо'вали Васи'л'а Ан'тонович'а (місцевого заслуженого лікаря-хірурга)/ то флаг на к'луб'і з'в'ісили.* 2. вес. Прапор (зазвичай червоний), який чіпляють на другий день весілля на дах будинку, де спали молоді. *Уже ї флаг ўч'іпили.*

ФЛАЖКУВА́ТЬ [флажку'ват'], йу, йіш, недок., неперех. Давати прапорцем знак водіям «Діти на дорозі». *Ігор'/ |будиш флажку'ват' |с'одн'а?*

ФЛАЖО́К [фла'жок], а, ч. Прапорець, який застосовують при переході дороги групою учнів. *Інти'ер'натоўс'к'і з флаж'ком до'рогу пири'ход'ат'.*

ФЛАШТО́К [флаш'ток], а, ч., мисл. 1. Пристрій для чищення стволу рушниці, шомпол. *Флаш'ток на |м'есц'і.* 2. Товкач для набивання порошу в гільзу. *Сам і флаш'ток со'б'і зро'биў/ і пат'рони сам ним натоў'ка.*

ФЛЕ́ЙТА [ф'л'ейта], и, ж. Флейта. *Мус'і'їаха на ф'л'ейті гра.*

ФЛЬО́НДРА [ф'л'ондра], и, ж., знев. Легковажна жінка. *Розі'їшоўс'а з |тойу ф'л'ондройу/ бо ни'ма ж |удиржу.*

ФЛЬО́СКАТЬ [ф'л'оскат'], йу, йіш, недок., перех. Ударяти батогом, палицею тварин (коней, корів). *Ф'л'оска по н'і/ аж поп'руги.*

ФЛЮГИР [ф'л'угир], а, ч., спец. Флюгер. *Коло ш'коли і ф'л'угир буў/ по гео'граф'іі.*

ФЛЯКА [фл'ака], и, ж. Мокрий сніг на дорозі. *Опасно/ фл'ака на дорозі і не видно нічого.*

ФОНАРЬ [фон'арь], а, ч., перен. Синяк під оком. *Йшоу на вулицу нормал'ній/ а вир'нуўс'а з фонар'ом.*

ФОРМА [форма], и, ж. 1. кул. Форма, з листового заліза неглибока посудина із загнутими краями (часто з зубчиками на них) для випікання хліба. *Форми змаз'уўу/ шоб ни пор'жав'іли.* 2. військ., ав. Спецодяг (військових, інших професій). *Кра'с'іві та'кі/ у солдац'кі форм'і.* 3. Спецодяг для школярів. *На ф'із'ру форму воз'ми! Ран'ч' школ'арки/ у форм'і/ хлопц'і ў кус'т'умах були.*

ФОЙДА [фоїда], и, ж., знев. Гуляща жінка. *З города йа'кус' фойду при'в'із.*

ФОРОСТ [форост], а, ч. 1. Тонкі хворостини, що використовують для розпалювання вогню, хмиз. *Бу'магу/ форосту трохи// а то'д'і підпа'л'уўу.* 2. Тонке саморобне печиво, хрустики. *М'ї студент та'ке л'убит'// миску форосту з'іў.*

ФОРС [форс], а, ч. Чванство, зверхність. *У них форсу поўно/ а б'ідн'і йак і ми. ♦ Форс держать – гордитися. Во'на т'іки форс держе/ а там нічо не майє. ♦ З форсом [ходить] – задаватися. За'ходит' та'кі/ з форсом.*

ФОРСОВИЙ [фор'совий], а, е, прикм. Гордий, зверхній. *Та'кі фор'сові при'їхаў/ ку'ди тво'їе д'ело.*

ФОТО [фото], а, ч., жарг. Фотоапарат. *Ўто'пиў сво'го фота ў стаўку/ гет' коло бер'іга.*

ФОТОКАРТЧКА [фото'карточка], и, ж. Фотографія, фотокартка. *Прислаў фото'карточку із служби.*

ФОТОГІГІЄНІЧНИЙ [фотог'іг'ієн'ічний], а, е, прикм. Фотогієнічний. *Не хочу фотогра'ф'ірувац'а/ бо йа ни фотог'іг'ієн'ічна.*

ФОРТОЧКА [форточка], и, ж. Кватирка, шибка у вікні, що відчиняється для провітрення приміщення. *Форточка проти д'верей/ сквоз'н'ак страш'ній.*

ФОЯ [фойа], йі, ж., рідк. Хвоя, туя, ялівець. *Коло хати дв'і фойі хтос' поса'диў.*

ФОЙНИЙ [фойній], а, е, прикм., рідк. Хвойний. *Ўрач' одпраўл'аў йо'го ў санатор'іў// каже там фойній воз'дух/ легч'е стане.*

ФРАНЗЕЛІ [фран'зел'і], іў, мн. 1. Кितिці по краях хустки. *Об'їзат'іл'но/ шоб ви'лики/ і фран'зел'і були/ бо то ни на'р'адній платок/ биз них.* 2. Довгі кінці зав'язаної хустки. *Жин'іху заў'їазуўут' платка/ і шоб ф'рензел'і та'кі по'доўш'і/ це гарно сч'їталос'. На в'ін'ки (на похороні) ч'їп'л'аўут' прот'і платки/ шоб ф'ранзел'і видно.* 3. Намальований на тканині (часто на хустках) орнаментальний візерунок за східними мотивами, бута. *Платок з фран'зел'ами/ зеленими та'кими/ сп'равила/ модн'ї та'кі.*

ФРАНЗОЛЯ [фран'зол'і], іў, ж., пекар. Хлібна булка продовгуватої форми. *Ў Новокрайінк'і франзол'і/ по ч'ітур'і ш'туки одної\вин'іч'койу.*

ФРАНЗОЛЬКА [фран'зол'ка], и, ж., пекар. Кругла булочка. *Йа\кихос' фран'зол'ок/ коржик'іў на\робл'у.*

ФРАНЗОЛЬКИ [фран'зол'ки], л'ок, мн., пекар., збірн. Прикраси до короваю, весільного чи обрядового хліба. *Та\кі фран'зол'ки вироб'л'а/ л'еб'ід'і/ ц'в'іти ў\с'ак'і/ колос'ки// \нихто так не\може робит'.*

ФРАНТОН [фран'тон], а, ч. Верхня частина причілка, трикутна стіна, на якій тримається дах, фронтон. *Це на са\райах фран'тони// а ха\ти/ з у\с'іх бо\к'іў\шифир.*

ФРОМУГА [фро\муга], и, ж. Частина віконної рами або дверей, що відчиняється. *Фро\муги попи\реч'ні зробиў/ йак ў бол'\нич'них \в'ікнах// куди во\но?*

ФРЕЗА [фре\за], и, ж. техн. Лезо в інструменті. *Фре\за зату\пилас'.*

ФРЕНЧ [френч], а, ч., шв. Догий чоловічий піджак. *Френч у \н'ого/ йак по т'іл'і\в'ізору.*

ФТОР [фтор!], виг., вульг. Для повторення якоїсь дії. *Пиво! Фтор!*

ФУ [фу!], виг. 1. Для відганяння собаки. *Фу!/ стій! Фу!/ куди?* 2. мисл. Для заборони собаці їсти невідому страву чи чіпати когось. *Фу!/ йад! Фу!/ не трон'!/ ч'у\же!*

ФУГАНОК [фу\ганок], нка, ч. Невеликий фуганок для остаточного вирівнювання поверхні дерева. *Це не ру\банок/ а фу\ганок// ру\банок на п\лотн'і/ а у л'удеї\дома фу\ганки.*

ФУГАСИТЬ [фу\гасит'], йу, йіш, недок., перех., згруб. Світити, освітлювати. *Шос' ф'і\гас'/ бо\темно гет'.*

ФУГУВАТЬ [фугу\ват'], йу, йіш, недок., перех. 1. тесл. Обробляти дерев'яну поверхню, тесати. *Фугу\ваў на п\лотн'і.* 2. Наповнювати якусь ємність з надлишком. *Не фугу\гуй йо\го ў \сумку/ \порвеш.* 3. перен. Швидко, упевнено йти, рішуче робити інші дії. *Фугу\гуйе по до\роз'і/ не ог\ладуец'а. Ў\стане на з\борах виступат'/ йак нач'\не/ і фугу\гуйе/ ни с\пиниш.*

ФУДБОЛКА [фуд\болка], и, ж. 1. Спортивної форми кофта. *Фуд\болка нор\мал'на/ а шта\ни кол\ротк'і/ йа\к'іс \нач'е на ки\тайц'іў.* 2. Спортивна сорочка-безрукавка. *О\це ў\с'і ў фуд\болках і\джинсах// у\с'і до\одного.*

ФУДБА [фудба], и, ж., жарг. Спортивна сорочка-безрукавка. Див. **ФУДБОЛКА 2.** *Куп\пила \фудбу со\б'і/ к\роси із ст\разами.*

ФУДУЛА [фу\дула], и, сп. Хвалько, той, хто любить хизуватися. *\Сава ў\с'і\гда фу\дула буў.*

ФУЗ [фуз], у, ч. 1. Осад рослинної олії на дні посудини. *На дн'і о\дин фуз ос\таў\с'а.* 2. Олія поганого гатунку. *Йа цей фуз куп\лат' ни \буду/ мут\не гет'.*

ФУНТ [фунт], а, ч. Гиря вагою один фунт 409,5 грамів. *\Зараз по к'ілог\раму/ а то буў фунт на в'ісах.*

ФУНТА [фунта], и, ж., рідк. Т.с., що **ФУНТ.** *Йе к'і\ло/ а йе \фунта// це та\к'і \гир'і ў мли\н'і.*

ФУНТУЛ [фунтул], а, ч., рідк. Колодязь біля річки, без цямриння. *Не^ввеликиї фунтул со^бі вириу/ так^вводу^чернайе.*

ФРОНТОВИК [фрон/товик], а, ч. Чоловік, який воював на фронті. *Фронтowi/к'іу/ аў/ганц'іу ува/жат'нада.*

ФУНЯ [фун'а], і, ж., глузл. Мовчазна сором'язлива дівчина, жінка. *Хто ж йі/йі /воз'ме?/ во/на та/ка /фун'а. /Фун'а/ /фун'а/ а йа/кого ч'оло/в'іка з у/ч'оби привез/ла!*

ФУНЯТЬ [фун'ат'], йу, йіш, недок., перех. Нечітко говорити (про хлопчиків). *Ни /фун'ай/ ка/жи /ч'ітко/ йак у/арм'ійі.*

ФУР [фур!], звуконасл. лисиці. *А ли/сич'ка/ фур!*

ФУРА [фура], и, ж., транс. 1. Великий віз для соломи, дрів тощо. *Нава/лили /с'іна /ц'ілу /фуру/ /к'ін' не з/рушит' з /м'іс'ц'а. /Фуру дроу при/в'із. 2. Велика машина. /Фуру сво/йу поставиу/ п'ід дво/ром/ на об'ід при/йхау.*

ФУРА́Ж [фу/раж], а, ч., твар. 1. Сухий корм. *Пири^евод' на фу/раж. 2. Будь-який колгоспний корм для тварин. Ти^ел'атам т'реба ж ни фу/раж/ а /по/ло/ йак /дома.*

ФУРА́ЖКА [фу/ражка], и, ж. Картуз (чоловічий). *Фу/ражку на д/вер'і було по/в'іша.*

ФУРГОН [фур/гон], а, ч., транс. Машина із закритим кузовом. *Фур/гони /т'іки у/ голоу/ кол/госп'іу були. То голо/ва на фур/гон'і л'і/тайе/ аж /кур'ава сто/йіт. Зн'ау з фур/гона верх на /л'іто.*

ФУРДЕЛИЦЯ [фур/делиц'а], и, ж., метеор. Сніг з вітром, завірюха. *Фур/делиц'а над/вор'і/ шо с/в'іта /б'ілого ни /видно.*

ФУРДИЛИГА [фурди/лига], и, ж., метеор., зруб. До **ФУРДЕЛИЦЯ**; завірюха. *Ку/ди ти по/йідиш у/ та/ку фурди/лигу?!*

ФУРКАЛО [фуркало], а, с. Пристрій, що видає гучний звук (бормашина, дрель, пилосос). */Виклуч' те/ фуркало/ бо у/же голо/ва тр'іш/ч'ит' од /н'ого.*

ФУРКАТЬ [фуркат'], йу, йіш, недок., неперех. 1. Утворювати звуки «фур» від задоволення (про людей). *Уми/вайіц'а над /мискої/ і аж /фуркайе. 2. Утворювати звуки «фур», «фру» і под. (про лисиць). Див. **ФУР**. /Фурка/ по к/летк'і /б'іга (лисиця).*

ФУРЛО [фур'ло], а, сп., знев. Похмура, непривітна людина. *Це фур/ло і д/растуї ни^е/кому ни с/каже.*

ФУРТУНА [фур/туна], и, ж., метеор. Завірюха, хурделиця. *Йду на /ферму і у/ дошч'/ і у/ фур/туну// ско/тина жде.*

ФУРУНКУЛ [фу/рункул], а, ч., мед. Фурункул, гостре гнійне запалення волосяного мішечка і сальної залози та оточуючої клітковини. *На/пали фу/рункули по у/с'ому /т'ілу.*

ФУРУНКУЛЬ [фу/рункул'], а, ж., мед., рідк. Т.с., що **ФУРУНКУЛ**. *От фу/рункул'і д/рожд'і пиу/н'і пома/гайут'/йак пит'.*

ФУРУНКУЛЬОС [фурунку/л'ос], а, ч., мед. Захворювання з численними фурункулами по тілу. *Не о/дин фу/рункул/ а ба/гато/ фурунку/л'ос з/нач'ит'.*

ФУСЯ [/'фус'а], і, ж. Тиха, дуже спокійна жінка. *Ўс'і тан'ц'у'йт' / а ц'а /фус'а си'дит'.*

ФУТРОВИЙ [/'футровий], а, е, прикм., рідк. Хутрянний. *'Шуба / 'футрова / шапка на н'і.*

ФУФІЛЬ [/'фуф'іл'], я, ч., вульг. Непотрібна річ. *Це ўс'о /фуф'іл'.*

ФУФЛЮ [/'фуф'лю], а, с., збір., вульг. Непотрібні речі. *Фуф'лю ви'нос'.*

ФУФИРА [/'фу'фира], і, ж., знев. Надмірно нафарбована жінка. *З /ц'ойі /фу'фири йак змит' /краски / то страш'на /буде.*

ФУФИРИЦЯ [/'фу'фириц'а], р'ус'а, рис'а, недок., неперех. Наряжатися, прибиратися (про жінок). *Фу'фири'ц'а /ц'ілиі /ранок.*

ФЬОРТОЧКА [/'ф'орточка], і, ж., рідк. Кватирка; т.с., що **ФОРТОЧКА**. *'Форточ'ку /л'ітом не закри'вайім.*

Список використаної літератури

- Глуховцева, Катерина. «Говірка як об'єкт діалектологічних досліджень». *Діалектологічні студії. 4. Школи, постаті, проблеми.* Львів, 2004, с. 262–74.
- Говірка села Машеве Чорнобильського району.* Ч. 1–4. Київ, 2003–2005.
- Горбач, Олекса. «Південноволинська говірка й діалектний словник с. Ступно кол. пов. Здовбунів». *Горбач, Олекса. Зібрані статті. V. Діалектологія.* Мюнхен, 1993, с. 403–26.
- Громик, Юрій. «Лексика тематичної групи “фізичні риси людини та частини її тіла” в поліській говірці с. Липне». *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки: Філологічні наук. Мовознавство, № 2, 2010, с. 32–8.*
- Громик, Юрій. «Словозміна іменників у поліській говірці села Липне». *Літопис Волині, ч. 10, 2011, с. 104–10.*
- Громик, Юрій. «Система дієслівних форм у поліській говірці села Липне». *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство, № 2 (279), 2014, с. 89–92.*
- Громко, Тетяна. «Ваконіми села Піщаний Брід Добровеличківського району Кіровоградської області». *Лінгвостилістичні студії, вип. 5, 2016, с. 53–9.*
- Громко, Тетяна, Лучик, Василь, Поляруш, Тамара. *Словник народних географічних термінів Кіровоградщини.* Київ–Кіровоград, 1999.
- Громко, Тетяна. *Семантичні особливості народної географічної термінології Центральної України (на матеріалі Кіровоградщини).* Кіровоград, 2000.
- Дзензелівський, Йосип. *Програма для збирання матеріалів до Лексичного атласу української мови.* Київ, 1987.
- Історія міст і сіл Української РСР.* В 26 т. Кіровоградська область. Київ, 1972.
- Курило, Олена. *Фонетичні та деякі морфологічні особливості села Хоробричів давніше Городенського повіту, тепер Сновської округи на Чернігівщині.* Київ, 1924.
- Мельничук, Олександр. «Словник специфічної лексики говірки села Писарівки (Кодимського району Одеської області)». *Лексикографічний бюлетень Інституту мовознавства АН УРСР, вип. 2. 1932, с. 67–98.*
- Осташ, Любов, Осташ, Роман. «Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Д. 1 (ДАВАТИ – ДВІЙНИЙ)». *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки. Мовознавство, № 1, 2013, с. 79–85.*

- Осташ, Роман, Остащ, Любов. «Словник говірки села Стриганці Тисменицького району Івано Франківської області [А, Б, В]». *Діалектологічні студії. 9. Запозичення та інтерференція*. Львів, 2010, с. 347–410.
- Поляруш, Тамара. «Про збирання матеріалів до Лексичного атласу української мови на території Кіровоградщини». *Топонімія Кіровоградщини*. Кіровоград, 1990, с. 13–6.
- Сабадош, Іван. *Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району*. Ужгород, 2008.
- Хобзей, Наталя. «Сучасне українське діалектне словництво». *Україна: культура, спадщина, національна свідомість, державність*, вип. 13, 2006, с. 819–26.

References

- Hlukhovtseva, Kateryna. "Hovirka yak ob'iekt dialektolohichnykh doslidzhen". *Dialektolohichni studii. 4. Shkoly, postati, problemy*. Lviv, 2004, pp. 262–74.
- Hovirka sela Masheve Chornobyl'skoho raionu*. 4 parts. Kyiv, 2003–2005.
- Horbach, Oleksa. "Pivdenovolynska hovirka y dialektnyi slovnyk s. Stupno kol. pov. Zdovbuniv". *Horbach, Oleksa. Zibrani statii. V. Diialektolohiia*. Miunkhen, 1993, pp. 403–26.
- Hromyk, Yurii. "Topical Vocabulary of "Pysical Features of Person and Parts of the Body" in Polissian Dialect of Lypne Village". *Naukovyi visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky: Filolohichni nauk. Movoznavstvo*, no. 2, 2010, pp. 32–8.
- Hromyk, Yurii. "Word Modification of Nouns in Polissian Dialect of Lypne Village". *Litopys Volyni*, part 10, 2011, pp. 104–10.
- Hromyk, Yurii. "The System of Verb Forms in the Polissian Dialect of the Village Lipno". *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Filolohichni nauky. Movoznavstvo*, no. 2 (279), 2014, pp. 89–92.
- Hromko, Tetiana. "Vaconyms of the Village Pishchanyi Brid of the Dobrovelychkivskiy District, Kirovograd Region". *Linguostylistic Studies*, iss. 5, 2016, pp. 53–9.
- Hromko, Tetiana, Luchyk, Vasyl, Poliarush, Tamara. *Slovnyk narodnykh heohrafichnykh terminiv Kirovohradshchyny*. Kyiv-Kirovohrad, 1999.
- Hromko, Tetiana. *Semantychni osoblyvosti narodnoi heohrafichnoi terminolohii Tsentralnoi Ukrainy (na materialy Kirovohradshchyny)*. Kirovohrad, 2000.
- Dzendzelivskiy, Yosyp. *Prohrama dlia zbyrannia materialiv do Leksychnoho atlasu ukrainskoi movy*. Kyiv, 1987.
- Istoriia mist i sil Ukrainskoi RSR*. 26 vols. Kirovohradska oblast. Kyiv, 1972.
- Kurylo, Olena. *Fonetychni ta deiaki morfolohichni osoblyvosti sela Khorobrychiv davnishe Horodenskoho povitu, teper Snovskoi okruhy na Chernihivshchyni*. Kyiv, 1924.
- Melnychuk, Oleksandr. "Slovnyk spetsyficnoi leksyky hovirky sela Pysarivky (Kodymskoho raionu Odeskoi oblasti)". *Leksykohrafichni biuleten Instytutu movoznavstva AN URSS*, iss. 2. 1932, pp. 67–98.
- Ostash, Lyubov. Ostash, Roman. "Lexis of Stryhantsi Village as Objekt of Lexicographical Processing. D/ Д. 1 (ДАВАТИ – ДВІЙНИЙ)". *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Filolohichni nauky. Movoznavstvo*, no. 1, 2013, pp. 79–85.
- Ostash, Roman, Ostash, Liubov. "Slovnyk hovirky sela Stryhantsi Tysmenytskoho raionu Ivano Frankivskoi oblasti [A, B, V]". *Dialektolohichni studii. 9. Zapozychennia ta interferentsiia*. Lviv, 2010, pp. 347–410.
- Poliarush, Tamara. "Pro zbyrannia materialiv do Leksychnoho atlasu ukrainskoi movy na terytorii Kirovohradshchyny". *Toponimiia Kirovohradshchyny*. Kirovohrad, 1990, pp. 13–6.
- Sabadosh, Ivan. *Slovnyk zakarpatskoi hovirky sela Sokyrnytsia Khustskoho raionu*. Uzhhorod, 2008.

Khobzei, Natalia. "Suchasne ukrainske dialektne slovnytstvo". *Ukraina: kultura, spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist*, iss. 13, 2006, pp. 819–26.

Стаття надійшла до редколегії 28.09.2018